

Մ Ա Յ Ր Ա Թ Ո Ռ Ո Ւ Մ

Հունիսի 21-ին, հավատացյալների խոուն բազմութեան ներկայութեամբ, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարում մատուցվեց հանդիսավոր սուրբ պատարագ: Պատարագին էր բարեկրոն Տ. Խորեն ավագ քահանայ Շուշանյանը: Սուրբ պատարագի ավարտումից հետո Ս. Իջման սեղանի առջև տեղի ունեցավ հոգեհանգստյան արարողություն՝ Մեծի Տանն Կիլիկիո հանգուցյալ լուսահոգի Տ. Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոսի մահվան տարելիցի կապակցությամբ: Սրտառուչ և հուզումնալից քարոզ խոսեց Մայր Աթոռի միաբաններից գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանը: Հակիրճ և ազդեցիկ խոսքով սրբազանը վեր հանեց և բնորոշեց հանգուցյալ երանաշնորհ Հայրապետի բազմաբեղուն կյանքը, որը մինչև վերջ նվիրված էր հայ ժողովրդին և Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցու ծաղկմանն ու բարօրությանը:

Իր խոսքի վերջում սրբազանն ասաց. «Մի-րելիք, աղոթենք առ ամենաբարձրյալն Աստված, որ նա արգարաց օֆեանին արժանացնի բոլորի կողմից սիրված երանաշնորհ Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոսի հոգին: Արդեն մեկ տարի է, որ թափուր է Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսական Աթոռը. աղոթենք, որ Աստված շնորհի արժանընտիր մի նոր դահակալ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսական Գահի վրա»:

Սեպտեմբերի 20-ին, Կիրակի օրը, Ս. Էջմիածնում, ժողովրդի հոծ բազմության ներկայութեամբ, հանդիսավոր սուրբ պատարագ մատուցվեց Մայր Տաճարի ավագ սեղանի վրա: Օրվա պատարագին էր Մայր Աթոռ ժամանած գերաշնորհ Տ. Գերենիկ եպիսկոպոս Փոլատյանը: Սրբազանը պատարագի ընթացքում սրտառուչ խոսք ասաց, ընտրելով բնաբան՝ «Բարեխոսութեամբ վերին քո զօրացդ, միշտ անշարժ պահեա՛ դԱթոռ Հայկազնեայց»:

Նա իր մեծ ուրախությունը հայտնեց այն առթիվ, որ երկրորդ անգամ իրեն բախտ է վիճակվում ոտք դնել հայրենի սրբազան հողի վրա, համբուրել այն և աղոթել Ս. Էջմիածնի նվիրական խնկարույր կամարների տակ, և Սփյուռքի հայության կարոտակեղ ողջունի խոսքերը բերել Մայր Հայրենիքի հայության և Հայրենիքից դուրս գտնվող հայ ժողովրդի լավագույն իղձերի ու ցանկությունների թարգմանը հանդիսանալ Մայր երկրում:

«Հայոց Աթոռ» Ս. Էջմիածինը, — ասաց սրբազանը, — հանուր հայության ազգային և կրոնական կյանքի կեդրոնն է: Հայերը, ուր որ ալ գտնվին, միշտ հավատարիմ մնալու են Մայր Աթոռին և բանիվ ու գործով իրենց ծառայությունը մատուցանելու են անոր: Էջմիածինը մեր գոյություն արմատն է, փրկության խաղիվոր ու միշտ և հավերժ ամեն հավատավոր հայու համար պիտի մնա իրր աշգլխին»:

Հոկտեմբերի 4-ին, Կիրակի օրը, Երևանի Ս. Սարգիս Մայր Եկեղեցում մեծ հանդիսավորությամբ պատարագեց Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսական Աթոռից Մայր Աթոռ Եկած գերաշնորհ Տ. Գերենիկ եպիսկոպոս Փոլատյանը: Ժողովրդի հոծ բազմությունը լցվել էր եկեղեցու ներսը՝ լսելու եպիսկոպոսական պատարագը: Այնքան շատ էին սրբազանի աջը համբուրել ցանկացողները, որ խնկարկության ժամանակ նա հնարավորություն չունեց ատաջ շարժվելու. բոլորն ուզում էին տեսնել և իրենց հարգանքը մատուցել Սփյուռքից եկած սրբազան հյուրին:

«Հայր մեր»-ից առաջ սրբազան հայրը քարոզ խոսեց, ընտրելով քարոզի բնաբան՝ «Ծառն անապարհ, ճշմարտութիւն և կեանք»: Վեր հանելով Աստվածորդու սուրբ, ճշմարտասեր ու առաքինի մեծ ու սքանչելի կյանքը, նա կոչ արեց հավատացյալներին՝ ընթանալ այդ անապարհով և հավատարիմ մնալ

Փրկչի մարդասիրական, խաղաղասիրական վեհ գաղափարներին: Վայանքը կարժևորի և իսկական նշանակություն կունենա այն ատեն, — ասաց նա, — երբ մարդեր ու ժողովուրդներ ընդունին զՔրիստոս որպես իրենց կյանքը, որ զիրենք կառաջնորդե ճշմարիտ և ուղիղ ճանապարհին, բուն և իրավ ճշմարտության:

Հավատացյալները մեծ հետաքրքրությամբ լսեցին սրբազան հոր ազդեցիկ քարոզը:

Սույն թվականի հոկտեմբերի 8-ին թեմական գործերով Մայր Աթոռից Թբիլիսի մեկնեց Վրաստանի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպոս Կոստանյանը, գերաշնորհ Տ. Դերենիկ եպիսկոպոս Փոլատյանի հետ միասին: Վերջինս Թբիլիսիում մի քանի օր մնալով շրջեց հայկական եկեղեցիները, դիտեց քաղաքի հնությունները և տեսարժան այլ վայրեր: Ամենուրեք Վրաստանի թեմի հայ հավատացյալները մեծ ուրախությամբ ու զրկարաց էին ընդունում արտասահմանից ժամանած իրենց հարազատ սրբազան հյուրին:

Հոկտեմբերի 11-ին, վիրավի օրը, գերաշնորհ Տ. Դերենիկ եպիսկոպոսը պատարագեց Թբիլիսիի Ս. Գեորգ եկեղեցում: Ասեղ զգեցու տեղ շկար. Թբիլիսիի հայ հավատացյալները այդ օրը ուլում էին տեսնել Սփյուռքից եկած սրբազան հյուրին, լսել նրան և հաղորդակից լինել նրա հետ:

Սրբազանը «Հայր մեր»ից առաջ քարոզեց ժողովրդին: Քարոզի քնարանն էր՝ «Այլ ինձ քալ լիցի պարծիլ, բայց միայն ի խաչն Տեսնեմ մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի»:

Սրբազանը մանրամասն բացատրեց խաչի ունեցած խորհրդանշական նշանակությունն ու իմաստը քրիստոնեության համար: Նա իր քարոզը վերջացրեց հետևյալ խոսքերով. «Հայր, որպես քրիստոնյա և բարեպաշտ ժողովուրդ, իր ազգային ինքնությունությունը պահած է դարերու մշտնջենքում և արշալույսներու մեջեն. Քրիստոսի կենարար խաչը եղած է հայ ժողովուրդի փրկության նշանը, հույսի ապավենը, անոր հավատքին կեդրոնը»:

Սույն օրը սրբազանը Թբիլիսիի Էջմիածնեցոց Ս. Գեորգ եկեղեցում երեկոյան ժամերգությունից հետո քարոզեց ժողովրդին, ընտրելով իր քարոզին հետևյալ քնարանը.

«Յաւել ի մեզ, Տէ՛ր ամենակալ, զհաւատ, զլոյս, զաէր և զամենայն գործս առաքինութեան»:

Սրբազան հայրը բացատրեց՝ թե մարդկային վայնքի մեջ, մասնավորապես հայի համար ինչ իմաստ ունեն հավատը, հույսը, սերն ու առաքինի գործերը. նա կոչ արեց ժողովրդին, որ իրենց նախնիքների նման միշտ լցվեն կենդանի հավատով, յիսորտավժող հույսով, սրտեռանդ սիրով և առաքինի բարի գործերով:

Հոկտեմբերի 18-ին, կիրակի օրը, գերաշնորհ Տ. Դերենիկ սրբազանը պատարագեց Երևանի Ս. Հովհաննես եկեղեցում: Եպիսկոպոսական սուրբ պատարագ լսելու էին եկել Երևան քաղաքի բոլոր ծայրերից և շրջականներից: Պատարագի սրբազանը սուրբ պատարագի ընթացքում քարոզեց հետևյալ քնարանով. «Էի՛ց և զմեզ Հոգւովդ քով Սրբով»: Նա հավատացյալներին բացատրեց «հոգի» բառի նշանակությունը, օրինակներով ցույց տվեց թե՛ ինչպես առաքյալները, սուրբերը և ուրիշ եռամեծ վարդապետներ Սուրբ Հոգով լցված ինչպիսի մեծամեծ ծառայություններ մատուցեցին Քրիստոնեական եկեղեցուն, հավատի դարգացմանն ու տարածմանը:

«Ճշմարիտ քրիստոնյան պետք է լեցվի Ս. Հոգւով, որպեսզի լավագույնս ծառայի Կրկեղեցիին և ազգին», — ասաց սրբազանը իր քարոզի վերջում:

Հոկտեմբերի 20-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին ժամանեց Ռումինա-սովետական բարեկամության ընկերության պատգամավորությունը՝ բաղկացած 13 հոգուց: Վանքի գավթոմ հյուրերին դիմավորեցին Մայր Աթոռի միաբանության անդամները: Հյուրերը եղան Տաճարում և Տաճարին կից եկեղեցական-հնագիտական թանգարանում: Ամենուրեք նրանց ուղեկցում և մանրամասն բացատրություններ և տեղեկություններ էր տալիս Մայր Տաճարի լուսարարապետ գերաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպոս Կոստանյանը: Վերջում հյուրերը եղան Վեհարանում, դիտեցին հայկական հին ձեռագրերի գեղեցիկ նմուշներ և արվեստի տարիք գործեր: Մեկնելուց առաջ հյուրերը երանապատգիտորեն փրենց շնորհակալությունները հայտնեցին Մայր Աթոռի միաբանությանը՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնից իրենց ստացած լավագույն տպավորությունների համար:

Հոկտեմբերի 25-ին մեծ հանդիսավորությամբ տոնվեց «Գիւտ խաչի» եկեղեցական տոնը Ս. Էջմիածնում: Վանքի գավիթն էին լցվել բազմաթիվ ուխտավորներ, որոնք եկել էին Թբիլիսիից, Բարվից, Նրեանից:

Հանդիսավոր սուրբ պատարագին ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը: Օրվա պատարագին էր բարձրապատիվ Ս. Գեորգ վարդապետ Վաթյանը: Սուրբ պատարագի ընթացքում քառաձայն երգում էր Մայր Աթոռի և Թբիլիսիից ժամանած Ս. Գեորգ եկեղեցու միացյալ երգչախումբը: Այդ օրը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին ուխտի էին եկել Թբիլիսիի Ս. Գեորգ եկեղեցու հարգարժան երեք սարկավազուհի կույսեր, որոնք մասնակցում էին սուրբ պատարագի արարողություններին: Սուրբ պատարագի ավարտից հետո, հավատացյալ այցելու ուխտավորները և ուրիշ շատեր այցելեցին Մայր Տաճարին կից եկեղեցա-հնագիտական թանգարանը, ուր նրանց միաբանությունն անդամների կողմից տրվեցին ամենամանրամասն բացատրություններ:

«Գիւտ խաչի» տոնի օրը, գերաշնորհ Ս. Գերենիկ եպիսկոպոսը պատարագեց Նրեանի Ս. Զորավար եկեղեցում: Արդեն Նրեանի երրորդ եկեղեցումն էր, որ սրբազանը պատարագ էր մատուցում և միշտ էլ, այս անգամ ևս առավել, հավատացյալների խումբերում

բազմությունը ներս էր լցվել տաճար՝ յսկու սուրբ պատարագը, մանավանդ, որ «Գիւտ խաչի» տոնի օրն էր և Նրեանի շրջականներից շատ ուխտավորներ և հավատացյալներ էին եկել:

Սրբազանը «Հայր մեր»ից առաջ հանդիսավորապես քարոզեց: Քարոզի բնաբանն էր՝ «Նւ ամենայն, որ կենդանի է և հաւատայիս՝ մի՛ մեռցի յաւիտեան»: Նա բացատրեց այն մասին, որ Քրիստոսին ճշմարտապես հավատացողը հավիտյան չպիտի մեռնի: Հավատացյալները ջերմեհոանդորեն և ուշադրությամբ լսեցին սրբազանի կրոնաշունչ գեղեցիկ քարոզը:

Վեհափառ Հայրապետի քարեհաճ կարգադրությամբ, Մայր Աթոռի միաբան գերաշնորհ Ս. Սահակ եպիսկոպոս Տեր Հովհաննիսյանը «Գիւտ խաչի» տոնի կապակցությամբ սուրբ պատարագ մատուցեց Նրեանի Ս. Սարգիս մայր եկեղեցում: Տաճարը լի էր խումբ բազմությամբ: Ուխտավորներ էին եկել ամեն կողմերից: «Հայր մեր»ից առաջ սրբազանը քարոզ խոսեց հետևյալ բնաբանով. «Եթէ ոք կամի զկնի իմ գալ, ուրասցի զանձն և առցէ զխաչ իւր և եկեսցէ զկնի իմ» (Մատթ., ԺԶ 24):

Հավատացյալները մեծ հետաքրքրությամբ լսեցին սրբազան հոր հակիրճ և բովանդակալից քարոզը:

Սրբազանը նույն օրը վերադարձավ Ս. Էջմիածին:

